

Акциони план за енергетски сектор
града Ваљева
за период до 2020. године
Резиме

октобар 2012.

Акциони план за енергетски сектор града Ваљева
за период до 2020. године

Резиме

Акциони план за енергетски сектор града Ваљева
за период до 2020. године

Резиме

Издавач

Град Ваљево
Карађорђева 64, 14000 Ваљево

За Издавача

Станко Терзић, градоначелник
Координатор процеса израде
Акционог плана за енергетски сектор
Предраг Мартиновић
Телефон: + 381 14 294 748
Е- пошта: pedja@valjevo.org.rs

Графичка обрада

Атеље, Београд

www.atelje.rs

Штампа

Тираж: 200 примерака

Ова публикација направљена је уз финансијску помоћ Европске уније .

Садржај ове публикације искључива је одговорност издавача и ни на који начин не представља ставове Европске уније.

Увод

Град Ваљево

Профил енергетског сектора

SWOT анализа

Стратешки оквир

Акциони план

Оквир за праћење спровођења и вредновање резултата

Потписивањем Меморандума о разумевању 15. децембра 2010. године у Београду Град Ваљево отпочео је процес израде Акционог плана за енергетски сектор за период до 2020. године у сарадњи са пројектом MSP IPA 2007 »Програм подршке општинама IPA 2007 – Добра управа, планирање и пружање услуга« који финансира Европска унија а спроводи конзорцијум на челу са GIZ IS.

Први Акциони план за енергетику града Ваљева омогућава почетак примене активности које су чланови тима за израду овог плана препознали као кључне у постизању стратешких и специфичних циљева одређених у заједничком раду са заинтересованим странама.

Овај план пружа информације о производњи и потрошњи енергије на територији града Ваљева на основу претходно доступних података и наменски прикупљених података. Спровођење предложених активности треба да доведе до испуњења визије о изгледу енергетског сектора и енергетских услуга које се пружају грађанима Ваљева пре свега. Значај одговарајућег управљања енергетским сектором је посебно подцртан кроз приказ збирних података о потрошњи и производњи енергије, трошковима за енергију како за мрежну енергију тако и за индивидуалну производњу и потрошњу. У плану су такође представљени и могући правци за размишљање о одрживости тренутне праксе, уочена је недовољна покривеност неким подацима и предложено је додатно прикупљање неких података. Упоредни подаци о начинима на које се сличне енергетске услуге обављају у другим градовима и државама су део овог плана са намером да пруже оријентацију у нашем путу ка остварењу визије. План предвиђа да се у фокус енергетске политике ставе грађани којима енергетске услуге нису доступне на прави начин и да град настави и унапреди борбу против енергетског сиромаштва.

Скупштина Града Ваљева усвојила је Акциони план за енергетски сектор на седници одржаној 9. марта 2012. године.

Овим резимеом дат је кратак приказ документа, односно кључних тачака Акционог плана за енергетски сектор за период до 2020. године.

Документ у целости са пратећим прилозима, у електронској верзији, дат је у форми CDа као прилог овој публикацији.

ГРАД ВАЉЕВО

Град Ваљево је лоциран у западној Србији, као центар Колубарског округа, који укључује још пет мањих општина са укупним бројем од близу 180000 људи. Према попису из 2011. године, град Ваљево има 90301 становника, од којих 58184 живе у градским и приградским насељима, док њих 32117 живи у сеоским насељима.

Ваљево заузима површину од 905 квадратних километара и налази се на 185 метара надморске висине. Град се простире дуж реке Колубаре, притоке реке Саве.

Ваљево је удаљено око 100 км од Београда, и налази се близу једне од најважнијих саобраћајних артерија – Ибарског пута, који повезује север и југ Србије. Други важан пут води од Београда ка Јадранском мору, Босни и Херцеговини, и који на северу води ка Војводини, такође пролази кроз Ваљево и ови путеви повезују Ваљево са значајним центрима западне Србије – Шабац, Ужице, Лозница и Бајина Башта. Истовремено, кроз Ваљево пролази пруга Београд – Бар, која повезује Србију са Црном Гором и са Јадранским морем.

Ваљевске планине, Дивчибаре, кањон реке Градац, Петница, Бранковина, ваљевска села, лов, риболов, здрава храна – обележја су туристичке понуде Ваљева.

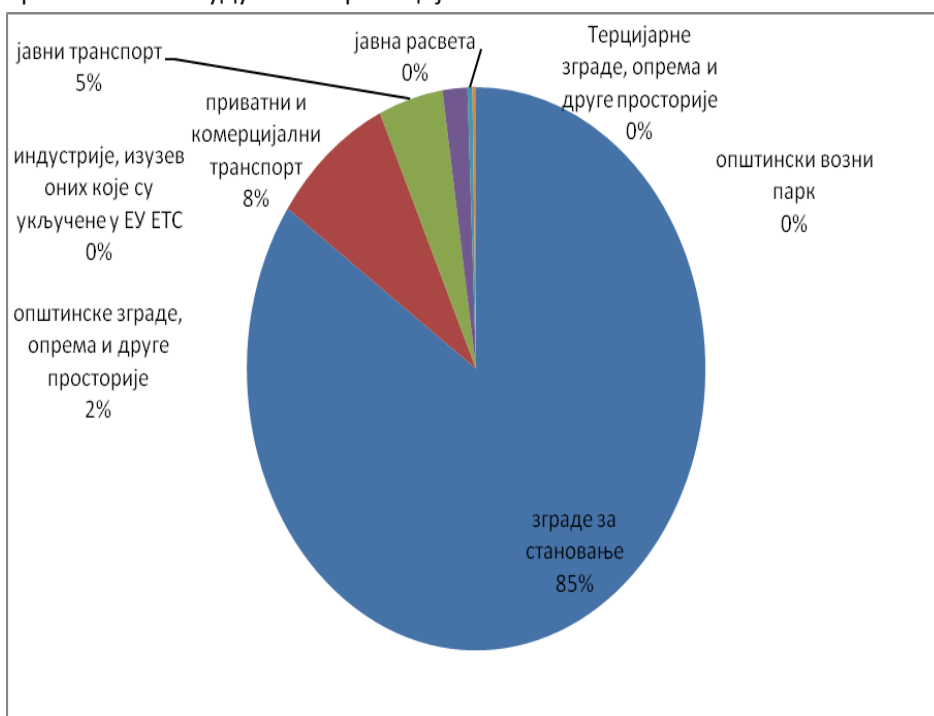
У поступку израде профила енергетског сектора града Ваљева коришћени су подаци прикупљени из различитих извора са локалног, државног и међународног нивоа . Неки од ових извора су:

- Статистичке публикације
- Стратегије и политике
- Подлоге за политике/истраживачки радови
- Студијске анализе
- Истраживања о потрошњи
- Интерне анализе предузећа
- Друго

Неки подаци су били лако доступни и доставила их је локална самоуправа, док су други постојећи подаци прикупљени у току студијског истраживања или кроз интервјуе са заинтересованим странама. Подаци прикупљени за потребе припреме енергетског биланса града Ваљева су били од посебног значаја. Подаци о потрошњи енергије која не потиче из мреже а користи се за грејање и кување у домаћинствима или за превоз готово да нису постојали. Овај недостатак је превазиђен спровођењем истраживања домаћинстава у току Јуна 2011 у сарадњи са Министарством животне средине, просторног планирања и рударства Републике Србије и Радном групом за Централну и Источну Европу Министарства животне средине, мора и копна Републике Италије. Истраживање је реализовано на узорку од 610 домаћинстава, на територији општине Ваљево. Урађен је 61 пункт, а подаци су прикупљани путем упитника, техником интервјуисања, односно „лицем у лице“ (*фаце то фаце*) анкетара и испитаника. Назнаке о потребним или већ предузетим активностима на скупљању нових података дате су за сваку групу података. На основу прикупљених података, извршена је анализа која садржи следеће најважније налазе:

- Специфична потрошња енергије за грејање јавних зграда повезаних на систем даљинског грејања износи 142.91 kWh по м2 годишње. Специфична потрошња домаћинстава прикључених на систем даљинског грејања израчуната на основу доступних података из 2009 године износи 164.9 kWh по м2 годишње. Специфична потрошња пословних зграда прикључених на систем даљинског грејања израчуната на основу доступних података из 2009 године износи 142.91 kWh по м2 годишње.

- Укупна потрошња електричне енергије од стране предузећа задуженог за водоснабдевање и пречишћавање отпадних вода износила је 3,596,584 kWh у 2009. Вода која се не наплаћује имала је учешће од 47% у укупној производњи воде. У истом временском периоду ово предузеће је прерадио и испустило 6,410,765 кубних метара отпадних вода уз потрошњу од 808,493.80 kWh активне и 807,526.60 kVarh реактивне енергије. Предузеће не користи нити спаљује метан настао у процесу прераде отпадних вода. Потребно је пажљиво праћење и извештавање о потрошњи енергије на недавно реконструисаном постројењу Градац како би се забележили резултати, и искуство стечено на том пројекту применило на будуће интервенције.

Структура финалне потрошње енергије по секторима у %

Структура финалне потрошње енергије по енергентима у MWh

- Потрошња електричне енергије за јавну расвету у граду Ваљевоу у 2009. Години је износила 3,629,119.77 kWh. На основу расположивих података може се рећи да је ефикасност система јавне расвете у граду Ваљевоу добра уз високу заступљеност модерних извора светлости са живом са високим притиском. Узевши у обзир да је регулација јавне расвете само временски заснована, постоји могућност унапређења ефикасности кроз увођење регулације на основу количине светлости или користећи детекторе покрета.
- Подаци добијени путем истраживања о навикама грађана Ваљева у грејању домаћинства су у складу са перцепцијама квалитета ваздуха у граду Ваљевоу у зимском периоду. Добијени подаци о специфичној потрошњи јасно указују на коришћење неефикасних уређаја. Значајне уштеде у потрошњи енергије су могуће уз унапређење ефикасности, а ове уштеде могу имати и значајан новчани израз будући да је потрошња домаћинства за грејање у граду Ваљевоу процењена на преко 12 милиона евра за зимску сезону 2010/2011. Истраживање је такође показало већ познату димензију енергетског сиромаштва и везе између енергије и сиромаштва.

- Резултати истраживања указују на релативно високу просечну потрошњу горива за превоз насталу коришћењем просечно старе флоте приватних возила. Домаћинства у Ваљеву су потрошила око 9 милиона евра на гориво за возњу унутар граница града Ваљева. Грађани Ваљева ретко користе бицикл као превозно средство али њих око 30% показује вољу за коришћењем бицикла као превозног средства у случају да се неки услови испуне.
- ЈКП Топлана Ваљево производи и дистрибуира топлотну енергију са релативно високом ефикасношћу и веома ниским нивоом губитака. Систем даљинског грејања који је заснован на производњи само топлотне енергије, који користи исте уређаје за производњу базне и вршне енергије, без значајног учешћа производње топле воде за домаћинства, са еквивалентном годишњом искоришћеношћу од 1006 сати, који снабдева енергетски неефикасне објекте користећи скупа увозна горива за производњу топлотне енергије није одржив. Локална самоуправа би могла да поново размотри стратешко планирање у овој области .

SWOT АНАЛИЗА

СНАГЕ

- Развијен систем даљинског грејања са могућностима за даљи развој
- Геотермални ресурс у самом граду и на широј територији
- Војна индустрија са ланцем снабдевача
- Људски капитал(искуство)
- Производња ветрогенератора
- Искуство у монтажи фотонапонских панела и панела за пасивно соларно грејање
- Производња акумулатора(могућност за производњу електричних возила)
- Обновљиви извори(биомаса, подземне воде, соларна енергија, плитке и дубоке воде за геотермалну енергију)
- Географски положај и знање везано за његово искоришћавање
- Свест грађана о важности урбанистичког планирања
- Почетак развоја високог образовања у Ваљевоу
- Стална мерења(загађење, хидрометеоролошка)
- Комунални отпад(могућа производња енергије)
- Концентрисано градско језгро(густина потрошње)
- Водотокови
- Људски ресурси у јавним предузећима везаним за производњу и потрошњу енергије
- Људски ресурси у приватним предузећима
- Развијеност енергетске инфраструктуре
- Депонија (стара градска, на Дивчибарима, нова градска)
- Постројење за прераду отпадних вода(биогаз)
- Подмлађивање људских ресурса у енергетици Ресурси за

СЛАБОСТИ

- Недовољна сарадња заинтересованих страна у енергетици
- Лоша искуства из примене акционих планова
- Ниска свест грађана о могућностима у ОиЕ и ЕЕ
- Недостатак едукације који узрокује ниску свест
- Непознавање стварног стања на терену
- Сиромаштво(не финансијско, свеукупни положај људи)
- Непостојање професионалне јавне администрације
- Одсуство интегралног приступа у развоју локалне заједнице
- Погрешна примена модела примарне економије у односу на економику локалне заједнице
- Физичка безбедност добара и систем обезбеђења(сигурност имовине)
- Недостатак података о мрежи далековода И синхростаница (уопште недостатак података)
- Недостатак едукације и лоша употреба медија(слаба покривеност тема екологије, енергетике, укључивања)
- Лењост приликом увођења и спровођења нових иницијатива
- Недостатак примера добре праксе
- Технологија топлане
- Недовољно учешће стручне јавности у дефинисању стратегија и пројеката(да би се адекватно дефинисала стратегија)
- Непостојање енергетске компоненте у урбанистичким плановима
- Недостатак конкретних дугорочних стратегија које би дефинисале и производњу и потрошњу
- Недостатак мотивације
- Недостатак искуства и дељења знања
- Неорганизованост локалне управе (недостатак визије за

<p>производњу пелета</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Знање у фирмама (електро-енергетика, дрвна индустрија, и други) ○ Текући пројекат који за циљ има анализу искоришћења дрвног отпада ○ Интерес страних партнера за улагање у хидроцентралне 	<p>експлоатацију конкурентских предности)</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Непостојање интегративног фактора(центар за развој који би радио координацију) на нивоу општине које за последицу има низак ниво знања, пропуштање оптималног финансирања пројеката из различитих фондова
<p>МОГУЋНОСТИ</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Коришћење топлотних пумпи на подземним водама ○ Гајење енергетских засада ○ Помоћ за прикључење на даљинско грејање ○ Компензација реактивне енергије ○ Унапређење квалитета пројеката у овој области, подршка изради пројеката ○ Коришћење ЕУ и глобалних фондова ○ Коришћење обновљивих извора енергије као што су сунце, ветар, енергија (топлота) тла (земље) ○ Изолација јавних и приватних зграда ○ Прелазак плаћања енергије (топлотне) по потрошњи ○ Надзор и контрола јавних установа и ЈКП у смислу рационалног коришћења енергије, чиме би се оствариле значајне уштеде 	<p>○ ПРЕТЊЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Недостатак подршке од стране државног сектора ○ Законска регулатива ○ Паритет цена између различитих енергената и између инпута и аутпута у енергетици ○ Недостатак подстицајних фондова за енергетску ефикасност ○ Недовољна компетентност државних органа на централном нивоу у погледу планирања у области енергетске ефикасности ○ Слабост институција, укидање министарства енергетике и раздвајање енергетике и рударства, статус агенције за енергетску ефикасност, недостатак свести о важности енергетике међу доносиоцима одлука на централном нивоу ○ Недостатак субвенција узевши у обзир економску ситуацију ○ Недостатак регулативе и неспровођење регулативе на националном нивоу ○ Мешање социјалних и оптималних норми(вођење социјалне политике неодговарајућим инструментима) ○ Недостатак подстицајних средстава, дестимулативна пореска политика ○ Недостатак субвенционисаних кредита за пројекте из области енергетике ○ Ризик земље ○ Одлив високошколованих људи ○ ЈКП у облику и оквиру којем послују ○ Недостатак „политичке свести“ на локалном нивоу о значају енергетског планирања и енергетске ефикасности

СТРАТЕШКИ ОКВИР

За град Ваљево је у циљу развоја енергетског сектора дефинисано укупно пет приоритета. За сваки од дефинисаних приоритета, чланови радне групе дефинисали су и Визију.

Приоритет 1. Унапредити квалитет и одрживост производње и потрошње топлотне енергије у јавним и приватним зградама у Ваљеву, водећи рачуна о стању животне средине, на економски одржив начин

Визија: Домаћинства, јавне и пословне зграде у граду Ваљеву се греју према потребама на приступачан начин уз очување стања животне средине

Приоритет 2. Унапредити ефикасност јавног и приватног саобраћаја у Ваљеву

Визија: Јавни и приватни саобраћај у граду Ваљеву се обавља на ефикасан начин уз потрошњу горива по километар путнику и емисију штетних гасова и честица упоредиву са најбољом европском праксом

Приоритет 3. Унапредити ефикасност потрошње енергије у водоснабдевању и преради отпадних вода

Визија: Водоснабдевање и прерада отпадних вода у граду Ваљеву се обављају уз употребу технологија и начин наплате који омогућавају енергетски ефикасну услугу

Приоритет 4. Унапредити управљање енергетским сектором у граду Ваљеву

Визија: Локална самоуправа планира, спроводи, прати спровођење и прилагођава планове у енергетском сектору у сарадњи са организацијама цивилног друштва и појединцима и институционалним партнерима из земље и иностранства

Приоритет 5. Искоренити енергетско сиромаштво у граду Ваљеву

Визија: Сва домаћинства у граду Ваљеву задовољавају своје потребе за грејањем уз потрошњу која им оставља довољно средстава за друге неопходне издатке

На основу утврђених приоритета и визија, дефинисани су стратешки и специфични циљеви и у оквиру њих пројекти које је потребно спровести у периоду који план покрива.

СТРАТЕШКИ ОКВИР И АКЦИОНИ ПЛАН

Приоритет 1. Унапредити квалитет и одрживост производње и потрошње топлотне енергије , у јавним и приватним зградама у Ваљеву , водећи рачуна о стању животне средине, на економски одржив начин		
Визија: домаћинства, јавне зграде и пословне зграде у граду Ваљеву се греју према потребама на приступачан начин уз очување стања животне средине		
Стратешки циљ 1: Топлификација 70% града		
	Специфични циљеви	Пројекат/Акција/Активност
1	Увођење алтернативног горива у топлану	<p>1.1. Израда студије процене ресурса дрвне биомасе(изданачке шуме, дрвни остаци у шуми , остаци прераде дрвета) која се може користити за грејање у граду ваљеву</p> <p>1.2. Израда студије процене могућности коришћења депонијског гаса за потребе грејања у граду Ваљеву</p> <p>1.3. Израда студије могућности сагоревања отпада за потребе грејања у граду ваљеву и сагоревања муља са постројења за пречишћавање отпадних вода</p>

2	Смањење губитака у дистрибуцији и на месту предаје	<p>2.1 Завршетак увођења даљинског надзора и управљања подстаницама</p> <p>2.2 Увођење функције перманентног диспечинга користећи напредне софтверске алате</p> <p>2.3 Увођење фреквентно регулисаних циркулационих пумпи у примарном и секундарним круговима управљање протоком</p>
3	Побољшање правног оквира за топлификацију града	3.1. Измена одлука органа града којима се уређује систем даљинског грејања
	Специфични циљ	Пројекат/Акција/Активност
1	Смањење потребне снаге грејања зграда	<p>1.1. Припрема и спровођење програма унапређења енергетске ефикасности зграда</p> <p>1.2. Успостављање подстицајних мера за унапређење енергетске ефикасности у зградама(пореске и друге олакшице)</p>
2	Увођење обрачуна по потрошњи на 100% мерних места у систему даљинског грејања	2.1. Уградња мерно регулационе опреме на месту предаје(на нивоу зграде) и увођење обрачуна по потрошњи на нивоу зграде/објекта
3	Побољшање квалитета извора топлотне енергије	<p>3.1. Израда студије искоришћености постојећег извора и анализа могућности прикључења платежно способног конзума</p> <p>3.2. Израда техно-економске анализе коришћења акумулатора топлоте</p>

Стратешки циљ 3: Смањење јединичне потрошње топлотне енергије у зградама са индивидуалним грејањем		
	Специфични циљ	Пројекат/Акција/Активност
1	Смањење потребне снаге грејања зграда	1.1 Припрема и спровођење програма унапређења енергетске ефикасности зграда
2	Унапређено управљање квалитетом чврстог горива у домаћинствима	2.1 Спровођење програма обуке за управљање квалитетом чврстог горива
3	Унапређена ефикасност уређаја за сагоревање чврстих горива путем , замене, унапређеног одржавања и регулације	3.1 Замена постојећих уређаја за грејање и кување на чврсто гориво ефикаснијим уређајима са мањим штетним утицајима на животну средину 3.2 Припрема и спровођење контроле квалитета ложишта и система за одвођење димних гасова 3.3 Изградња капацитета димничарске службе
Стратешки циљ 4: Искоришћење нискосумпорних енергената у систему даљинског грејања		
	Специфични циљ	Пројекат/Акција/Активност
1	Коришћење горива са процентом сумпора мањим од 0,58 у систему даљинског грејања	1.1 Израда саветодавног правног мишљења за заштиту права купца(топлане)
Стратешки циљ 5: Супституција фосилних горива обновљивим изворима енергије		
	Специфични циљ	Пројекат/Акција/Активност
1	Искоришћавање топлотне енергије подземних вода за грејање болнице	1.1 Израда техно економске студије могућности коришћења топлотне енергије подземних вода за грејање болнице

2	Израда студије квантификације потенцијала обновљивих извора енергије за производњу топлотне енергије на територији града ваљева	види стратешки циљ 1. активности 1.1.-1.3.
Стратешки циљ 6: Повећано коришћење соларних панела за пасивно соларно грејање, и топлотних пумпи		
	Специфични циљ	Пројекат/Акција/Активност
1	Домаћинства(јавне зграде, пословне зграде)¹ користе соларну енергију за грејање и припрему санитарне топле воде	<p>1.1. Процена издашности сунчеве енергије на тетриторији ваљева и укупних уштеда у другим видовима енергије као и смањења емисије гасова са ефектом стаклене баште</p> <p>1.2. Анализа препрека за повећано коришћене сунчеве енергије за пасивно грејање и припрему санитарне топле воде</p> <p>1.3. Припрема и спровођење програма коришћења сунчеве енергије за пасивно грејање и припрему санитарне топле у јавним и приватним зградама</p> <p>1.4. Примена „прописом за сунце“ механизма² израда модела финансирања набавке уређаја за коришћење сунчеве енергије за грејање и припрему санитарне топле воде</p>

¹ одвојени циљеви

² [хттп://www.соларординанцес.еу/](http://www.соларординанцес.еу/)

2	Домаћинства (јавне зграде, пословне зграде)³ користе топлотне пумпе за грејање и припрему санитарне топле воде	2.1. Припрема и спровођење програма јачања свести о могућем значају топлотних пумпи за грејање и припрему санитарне топле воде у јавним и приватним зградама 2.2. Израда програма подстицаја коришћења топлотних пумпи за грејање и припрему санитарне топле воде у јавним и приватним зградама израда модела финансирања набавке топлотних пумпи
Приоритет 2. Унапредити ефикасност јавног и приватног саобраћаја у Ваљеву		
Визија: Јавни и приватни саобраћај у граду ваљеву се обавља на ефикасан начин уз потрошњу горива по километар путнику и емисију штетних гасова и честица упоредиву са најбољом европском праксом		
Стратешки циљ 1: Смањење специфичне потрошње горива у саобраћају		
	Специфични циљ	Пројекат/Акција/Активност
1	Повећање искоришћености јавног превоза	1.1 Увођење интегрисаног тарифног система јавног превоза 1.2 Израда студије коришћења јавног превоза
2	Увођење интелигентног управљања саобраћајем	2.1 Израда студије саобраћаја града ваљева 2.2 Идентификација приоритетних саобраћајница 2.3 Израда и спровођење алгорита управљања саобраћајем
Стратешки циљ 2: Промоција здравих и зелених превозних средстава		
	Специфични циљ	Пројекат/Акција/Активност

³ одвојени циљеви

1	Већи број грађана користи бицикл као превозно средство	1.1 Увођење могућности изнајмљивања бицикла 1.2 Унапређење инфраструктуре за коришћење бицикала 1.3. Унапређење безбедности бициклиста у саобраћају
2	Коришћење алтернативних горива у јавном градском превозу	2.1. Коришћење компримованог природног гаса као горива 2.2. Коришћење течног нафтног гаса као горива
Приоритет 3. Унапредити ефикасност потрошње енергије у водоснабдевању и преради отпадних вода		
Визија: Водоснабдевање и прерада отпадних вода у граду ваљеву се обављају уз употребу технологија и начин наплате који омогућавају енергетски ефикасну услугу		
Стратешки циљ 1 Смањење потрошње електричне енергије у процесу водоснабдевања и третмана отпадних вода		
	Специфични циљ	Пројекат/Акција/Активност
1	Смањење потрошње активне електричне енергије по јединици испоручене/ прерађене воде	1.1 Анализа резултата реконструкције постројења Градац 1.2 Спровођење мера за унапређење ефикасности пумпања 1.3 Реконструкција постројења за прераду отпадних вода
2	смањење потрошње реактивне електричне енергије по јединици испоручене воде	2.1 Спровођење мера за компензацију реактивне енергије
Стратешки циљ2. Коришћење муља насталог у преради отпадних вода		
	Специфични циљ	Пројекат/Акција/Активност
1	Коришћење муља у енергетске сврхе	1.1 Анализа алтернатива за коришћење(сагоревање, гасификација...)

Приоритет 4. Унапредити управљање енергетским сектором у граду Ваљевоу		
Визија: локална самоуправа планира, спроводи, прати спровођење и прилагођава планове у енергетском сектору у сарадњи са организацијама цивилног друштва и појединцима и институционалним партнерима из земље и иностранства		
Стратешки циљ 1: Подизање свести и унапређење енергетске културе грађана и повећање нивоа знања о енергетској ефикасности и обновљивим изворима енергије		
	Специфични циљ	Пројекат/Акција/Активност
1	Израда плана и програма подизања свести и подизања нивоа знања за различите циљне групе	1.1. Израдити студију енергетска самоодрживост на селу 1.2. Промоција студије подизање свести и знања сеоског становништва о енергетској ефикасности и обновљивим изворима енергије 1.3. Припрема пилот пројекта енергетски самоодрживог домаћинства 1.4. Имплементација пилот пројекта самоодрживог домаћинства 1.5. Створити омладински савет града Ваљева, који ће чинити студенти, ученици средњих и ученици основних школа; свака школа председава саветом шест месеци
2	Упознавање привредника са могућностима рационализације у потрошњи енергије и супституције енергената	2.1 Одржавање семинара о енергетској ефикасности
Стратешки циљ 2 : Остварити учешће грађана у процесу спровођења Локалног енергетског плана		

	Специфични циљ	Пројекат/Акција/Активност
1	Мотивисање и оспособљавање грађана за укључивање у процес спровођења Локалног енергетског плана	1.1. Израда плана промотивне кампање 1.2. Добијање финансијске подршке, осим буџета града, за бар један пројекат јавног заговарања учешћа грађана
Стратешки циљ 3: Успостављање енергетског менаџмента у јавном сектору		
	Специфични циљ	Пројекат/Акција/Активност
1	Успостављање процеса управљања зградама у јавном сектору	1.1 Успостављање механизма за праћење стања зграда укључујући потрошњу енергије
2	Формирање управљачког тела за енергетику ⁴	2.1. Израда одлуке скупштине града о установљивању савета за енергетску ефикасност, у коме ће бити и представници привреде, грађани, научни радници...
3	Спровођење, праћење и ревизија енергетског плана	3.1 Изградња капацитета савета за праћење спровођења енергетског плана
Стратешки циљ 4: Стварање локалних регионалних, националних и међународних, партнерстава		
	Специфични циљ	Пројекат/Акција/Активност

⁴ Ово тело ће имати мандат да процењује могући утицај свих аката донетих на локалном нивоу на енергетску ефикасност, коришћење обновљивих извора енергије и емисију гасова са ефектом стаклене баште

1	Стварање континенталних партнерстава	1.1. Доношење одлуке о приступању у бар једну европску иницијативу за борбу против климатских промена / енергетску ефикасност / одрживу енергију 1.2. Припрема и потписивање протокола о сарадњи у области енергетске ефикасности са бар једним од страних градова са којима град ваљево сарађује (Ситард-хелен, Приевица, Велење, Пфафенхофен, Швидник)
2.	Стварање међусекторских партнерстава	2.1. Потписати протокол о промоцији енергетске ефикасности са удружењима грађана, научним или научно-истраживачким институцијама
3.	Стварање међуопштинских партнерстава	3.1. Припрема пројеката уз учешће других локалних самоуправа
Приоритет 5. Искоренити енергетско сиромаштво у граду Ваљево		
Визија: сва домаћинства у граду ваљево задовољавају своје потребе за грејањем уз потрошњу која им оставља довољно средстава за друге неопходне издатке		
Стратешки циљ 1. Успостављање оквира за праћење енергетског сиромаштва		
	Специфични циљ	Пројекат/Акција/Активност
1	Успостављање дефиниције енергетског сиромаштва	1.1. Одржавање једнодневне радионице уз учешће надлежних установа са локалног, националног и међународног нивоа на којој би се прихватила дефиниција енергетског сиромаштва која ће се користити

2	Доношење плана праћења енергетског сиромаштва	<p>2.1. Изградња капацитета локалног органа надлежног за социјалну политику за формирање карте енергетског сиромаштва града ваљева(идентификација угрожених домаћинстава путем анализе групе критеријума везаних за приходе и начин обезбеђивања енергетских услуга)</p> <p>2.2. Одржавање једнодневне радионице уз учешће надлежних установа са локалног, националног и међународног нивоа на којој би се припремио нацрт плана праћења енергетског сиромаштва</p>
3.	Смањење броја домаћинстава испод границе енергетског сиромаштва	<p>3.1. Непосредна подршка домаћинствима у новцу или гориву</p> <p>3.2. Припрема и спровођење плана искорењивања енергетског сиромаштва</p>

Оквир за праћење спровођења акционог плана и вредновање постигнутих резултата је неопходан да би се видело да ли се планиране активности спроводе, како се спроводе, да ли њихово спровођење доприноси остваривању зацртаних циљева и да ли достигнути циљеви заиста чине градивне елементе визије представљене у овом плану. Мониторинг и евалуација нам омогућују не само да пратимо да ли спроводимо оно што смо се договорили већ и да ли су наше полазне претпоставке о вези између планираних активности, зацртаних циљева и представљене визије тачне.

План који је овде представљен је први систематизовани покушај стратешког планирања енергетског сектора на нивоу града Ваљева. Самим тим што је први, овај план представља план дисконтинуитета тиме што се њиме предлаже успостављање нове праксе. Праћење спровођења оваквог плана и вредновање постигнутих резултата тим су важнији. Као што је у самом плану и наведено, многи подаци који су потребни ради још бољег сагледавања стања у енергетском сектору у граду Ваљеву нису у потпуности доступни, а многи, нарочито они о највећој енергетској потрошњи-потрошњи домаћинства за грејање су по први пут на овај начин прикупљени и приказани. За очекивати је да ће ниво информација и знања у вези са управљањем овим сектором расти, те да ће могућности за бољим уобличавањем планираних активности довести до учесталих промена постојећег плана.

Овим планом локална самоуправа се представља као једна од страна која учествује у прављењу енергетске политике на локалном нивоу. Ту политику није могуће водити мимо других политика те се стога планом предвиђа оснивање савета за енергетску ефикасност коме би били поверени задаци мониторинга и евалуације плана.